

CZERWIEC 2025

WINA W ROZKŁADZIE POŻYCIA MAŁŻEŃSKIEGO PRZY ROZWODZIE

FUNDACJA TAURUS

CZEGO DOWIESZ SIĘ Z INFORMATORA:

- kiedy sąd może orzec rozwód
- co oznacza wina w rozkładzie pożycia małżeńskiego
- jak orzekanie o winie wpływa na obowiązek alimentacyjny
- jakie są najczęstsze przyczyny winy w rozkładzie pożycia małżeńskiego

Kiedy sąd może orzec rozwód?

Zgodnie z art. 56 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (k.r.o.), sąd może orzec rozwód, jeśli nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia małżeńskiego. Oznacza to, że między małżonkami muszą ustać trzy podstawowe więzi:

- emocjonalna (uczuciowa),
- fizyczna (intymna),
- gospodarcza (wspólne prowadzenie domu).

Jeśli choć jedna z tych więzi nadal istnieje – przykładowo małżonkowie mieszkają razem i współpracują w zakresie opieki nad dziećmi – sąd może uznać, że rozkład nie jest jeszcze zupełny ani trwały.

Przeszkody do orzeczenia rozwodu

Pomimo spełnienia powyższego warunku, sąd nie orzeknie rozwodu, jeżeli:

- sprzeciwiałoby się to dobru wspólnych małoletnich dzieci lub jeżeli z innych względów orzeczenie rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 56 § 2 k.r.o.),

- z pozwem o rozwód występuje małżonek wyłącznie winny, a drugi małżonek nie wyraża zgody na rozwód (chyba że odmowa zgody jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego) – art. 56 § 3 k.r.o.

Wina w rozkładzie pożycia – co to oznacza?

W sprawie rozwodowej sąd może:

- orzec, że rozkład pożycia nastąpił z winy jednego z małżonków,
- orzec, że oboje małżonków ponosi winę,
- zaniechać orzekania o winie, jeśli obie strony tego zgodnie żądają (art. 57 § 2 k.r.o.).

Wina oznacza, że określone zachowanie jednego lub obojga małżonków przyczyniło się do rozkładu pożycia. Przestanki winy nie są wprost zdefiniowane w ustawie, ale zostały ukształtowane przez orzecznictwo i doktrynę prawniczą.

Orzekanie o winie, a alimenty

Kwestia winy ma kluczowe znaczenie dla roszczeń alimentacyjnych między małżonkami po rozwodzie.

a) Małżonek niewinny vs. małżonek wyłącznie winny

Zgodnie z art. 60 § 2 k.r.o., małżonek niewinny może domagać się alimentów od małżonka wyłącznie winnego, jeśli w wyniku rozwodu jego sytuacja materialna istotnie się pogorszyła. Małżonek ten nie musi znajdować się w niedostatku – wystarczy pogorszenie jego poziomu życia.

b) Małżonek współwinny lub bez orzekania o winie

Zgodnie z art. 60 § 1 k.r.o., małżonek, który nie został uznany za wyłącznie winnego może żądać alimentów tylko wtedy, gdy znajduje się w niedostatku – nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać. W takim przypadku sąd bada potrzeby jednej strony i możliwości zarobkowe drugiej.

Warto wiedzieć, że obowiązek alimentacyjny z art. 60 § 2 (przy winie jednej strony) nie wygasa po 5 latach, w przeciwieństwie do obowiązku z art. 60 § 1 (który wygasa, jeśli uprawniony małżonek nie zawarł nowego małżeństwa).

Najczęstsze przyczyny ustalenia winy w rozwodzie

W praktyce orzeczniczej najczęstsze przyczyny uznania winy małżonka w rozkładzie pożycia to:

- zdrada małżeńska – traktowana jako poważne naruszenie obowiązków wynikających z małżeństwa,
- przemoc fizyczna lub psychiczna – przemoc domowa, przemoc psychiczna lub ekonomiczna, zastraszanie,

- uzależnienia – od alkoholu, narkotyków, hazardu, które destrukcyjnie wpływają na rodzinę,
- porzucenie rodziny, brak wsparcia, uchylanie się od obowiązku przyczyniania się do utrzymania rodziny (art. 27 k.r.o.),
- rażące zaniedbania obowiązków rodzinnych – np. brak zainteresowania dziećmi, nieuczestniczenie w życiu rodziny.

Brak stopniowania winy

W polskim prawie rodzinnym nie stopniuje się winy – to znaczy, że jeśli oboje małżonkowie ponoszą jakąkolwiek winę w rozkładzie pożycia małżeńskiego, sąd uznaje ich za współwinnych, niezależnie od tego, kto w większym stopniu przyczynił się do tego rozkładu.

Przykład: Jeśli jeden z małżonków dopuścił się zdrady, ale drugi wcześniej zaniedbywał rodzinę, nie okazywał czułości i szacunku – sąd może orzec o winie obu stron.

To ważne, bo nie istnieje „większa” lub „mniejsza” wina w rozumieniu skutków rozwodu. Orzeczenie o winie jednej strony musi być kateryczne – wyłączna wina może mieć miejsce tylko wtedy, gdy drugi małżonek nie zawinił w ogóle.

“

W polskim prawie rodzinnym nie stopniuje się winy – to znaczy, że jeśli oboje małżonkowie ponoszą jakąkolwiek winę, sąd uznaje ich za współwinnych, niezależnie od tego, kto w większym stopniu przyczynił się do rozkładu pożycia.

Rozwód z orzeczeniem o winie – plusy i minusy

Rozwód z orzeczeniem o winie:

Zalety:

- Możliwość dochodzenia alimentów przez niewinnego małżonka bez potrzeby wykazania niedostatku.
- Uznanie winy może mieć znaczenie moralne i społeczne – dla wielu osób jest to kwestia sprawiedliwości.
- Może wpłynąć na inne sprawy rodzinne, np. opiekę nad dziećmi.

Wady:

- Postępowanie jest zazwyczaj długie, kosztowne, obciążające emocjonalnie.
- Proces wymaga przeprowadzenia dowodów (świadkowie, dokumenty, nagrania) – co może być upokarzające i pogłębiać konflikt.
- Postępowanie sądowe może mieć negatywny wpływ na dzieci, które są świadkami konfliktu rodziców.

Rozwód bez orzekania o winie

Zalety:

- Szybsze i mniej stresujące postępowanie – sąd nie bada przyczyn rozpadu pożycia małżeńskiego.
- Pozwala uniknąć publicznego „prania brudów”.
- Ułatwia późniejsze relacje między byłymi małżonkami, np. w sprawach dotyczących dzieci.

Wady:

- Brak możliwości dochodzenia alimentów przez małżonka, jeśli nie znajduje się w niedostatku.
- Brak formalnego uznania, kto ponosił odpowiedzialność za rozpad małżeństwa (co może być ważne emocjonalnie

lub moralnie).

Wybór między rozwodem z orzekaniem o winie, a bez orzekania powinien być przemyślany i dostosowany do konkretnej sytuacji życiowej. Choć rozwód bez orzekania o winie jest prostszy i mniej konfliktowy, nie zawsze chroni interesy strony, która poniosła realną krzywdę. Z kolei orzeczenie o winie może dać satysfakcję i zabezpieczenie materialne, ale często okupione jest wysokim kosztem emocjonalnym.

Przykłady dowodów jakie można powołać w przypadku dochodzenia rozvodu z winy współmałżonka:

W sprawie rozwodowej, gdy jeden z małżonków wnosi pozew o rozwód z wyłącznej winy drugiego małżonka, powód musi przedstawić odpowiednie dowody, które będą potwierdzały, że to właśnie zachowanie drugiego małżonka doprowadziło do rozpadu małżeństwa. W takim przypadku kluczowe będzie wykazanie winy strony pozwanej. Oto przykładowe dowody, które mogą zostać zgłoszone w sprawie rozwodowej:

Świadkowie:

- Osoby, którzy mogą potwierdzić niewłaściwe zachowanie pozwanego

małżonka – na przykład, osoby, które były świadkami kłótni, agresji, zdrady, uzależnień lub innych zachowań, które miały miejsce w trakcie trwania małżeństwa i które przyczyniły się do jego rozpadu.

- Świadkowie, którzy mogą zeznawać na temat relacji w małżeństwie – osoby, które mogą opisać sytuację w rodzinie, atmosferę w domu, np. jak wyglądały wspólne życie, czy były problemy z komunikacją, zdrady, agresja, zaniedbywanie obowiązków rodzinnych.

Przykład: Rodzina, przyjaciele, sąsiedzi, współpracownicy, którzy mają wiedzę na temat niewłaściwego zachowania małżonka, np. w przypadku przemocy domowej, uzależnienia od alkoholu, narkotyków, czy innego rodzaju nałogów.

Dokumenty:

- potwierdzenie zdrady małżonka – jeżeli strona pozwana dopuściła się zdrady, to można przedstawić dowody na ten fakt (np. korespondencję),
- Faktury, bilety, rachunki – dowody na niewłaściwe zachowanie, takie jak częste wyjazdy służbowe, spotkania z innymi osobami, które mogą sugerować zdradę lub nieuczciwość w małżeństwie.
- Raporty z interwencji policyjnych, założenie Niebieskiej Karty – w przypadku przemocy domowej lub innych form agresji, odpowiednie dokumenty, które mogą potwierdzać fakt interwencji służb porządkowych.
- Zaświadczenie o leczeniu lub terapii – jeśli jeden z małżonków przechodził terapię uzależnieniową, psychiatry czy terapeuci mogą wydać odpowiednie zaświadczenia, które poświadczają o problemach w małżeństwie (np. alkoholizm, narkomania).

Dokumenty sądowe

- Zawiadomienie o przemocy domowej – jeżeli małżonek wnosi pozew o rozwód z winy drugiego małżonka, może zgłosić zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub o stosowaniu przemocy domowej, na przykład poprzez zgłoszenie do prokuratury.
- Orzeczenia sądowe – jeżeli istnieje wcześniejsze orzeczenie sądowe dotyczące przemocy domowej, alimentów czy innych roszczeń między małżonkami, może to stanowić dowód w sprawie rozwodowej.

Dokumentacja medyczna

- Zaświadczenie o obrażeniach – w przypadku, gdy rozwód wynika z przemocy domowej, dokumentacja medyczna, w tym zaświadczenie o obrażeniach ciała, może stanowić dowód.
- Opinia psychologiczna – jeśli małżonek ma problemy ze zdrowiem psychicznym (np. wynikające z przemocy, uzależnienia), opinia psychologa może potwierdzić, w jaki sposób wpływało to na małżeństwo.

Nieodpłatna pomoc prawna, porady obywatelskie, bezpłatna mediacja

Masz pytania prawne lub potrzebujesz wsparcia obywatelskiego?
Skorzystaj z bezpłatnej pomocy!

Jak się zgłosić? ☎ Zadzwoń: 616 463 344 (poniedziałek–piątek, 7:30–20:00)
✉ Napisz: npp@um.poznan.pl

Zadanie jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.